

**Exploateringskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Miljöförvaltningen**Dnr E2025-02933
Dnr 2024-03606
Dnr 2025-19399**Handläggare**
Exploateringskontoret
Erika Montelius
Telefon: 08-508 26 566

Stadsbyggnadskontoret
Gundula Kolb
Telefon: 08-508 27 136

Miljöförvaltningen
Helene Pettersson
Telefon: 08-508 27 496**Till**
Exploateringsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Miljö- och
hälsoskyddsnämnden

Inrättande av Ålstensskogen och Storskogens naturreservat

Förvaltningarnas förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förslaget och föreslår att kommunfullmäktige förklarar Ålstensskogen och Storskogen som naturreservat, enligt bilaga 1.
2. Stadsbyggnadsnämnden godkänner samrådsredogörelsen, enligt bilaga 2.
3. Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I det här ärendet redovisas en sammanfattning av förslag till beslutsdokumentet som innehåller en beskrivning av naturreservatets syfte, avgränsning och föreskrifter samt förslag till skötselplan, i enlighet med uppdrag i budget 2025. Förslaget redovisas i sin helhet i bilaga 1 till detta ärende. Detta utgör tillsammans det underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat i Ålstensskogen och Storskogen.

Förslag till beslutsdokument för bildande av Ålstensskogen och Storskogens naturreservat (bilaga 1) har tagits fram i samarbete mellan exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och Bromma stadsdelsförvaltning. Förslaget har även stämts av med stadsmuseet, fastighetskontoret och trafikkontoret.

Föreslagen yta för naturreservat är cirka 67,2 hektar och är beläget i sydöstra Bromma. Området omfattar Storskogen norr om Alviksvägen och större delar av Ålstensskogen, Ålstensängen, Solviksängen, Solviksbadet söder om Alviksvägen samt vattenområdet cirka 100 meter ut i Mälaren.

Ålstensskogen och Storskogen utgör ett ekologisk särskilt betydelsefullt kärnområde inom stadens blågröna infrastruktur, även kallad ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö som utgör ett välbesökt rekreationsområde.

Att skydda området som naturreservat är förenligt med gällande översiktsplan och bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål samt flera av de nationella och kommunala miljömålen. Samråd om förslag till naturreservat hölls under maj–juni 2025. I detta ärende redovisas en sammanfattning av samrådsredogörelse. För stadsbyggnadsnämnden redovisas det i sin helhet i bilaga 2. Länsstyrelsen har tillstyrkt förslaget och ingen remissinstans har avstyrkt förslaget.

Kontoren överlämnar därmed förslag till beslutsdokument (bilaga 1), till exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden för att godkänna och föreslår att kommunfullmäktige förklarar Ålstensskogen och Storskogen som naturreservat.

Bakgrund

I Stockholm finns många områden med höga natur-, kultur- och rekreativa värden, vilket bidrar till stadens attraktivitet. Att det finns många sådana områden beror på Stockholms unika läge mellan Mälaren och Östersjön och det variationsrika sprickdalslandskapet, tillsammans med att människor sedan bronsåldern brukat marken samt frånvaro av rationellt skogsbruk. Detta har tillsammans skapat gynnsamma förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Genom att skydda värdefulla naturområden i Stockholm och samtidigt bibehålla utvecklingspotentialen för bostäder och viktig infrastruktur, kan staden planera långsiktigt för en växande och hållbar stad. Naturområden som skyddas bidrar till att

stockholmarna får fortsatt tillgång till grönområden och bidrar samtidigt till den klimatanpassning som behövs för att möjliggöra en tätare och robustare stad.

Skydd av kärnområden av tillräcklig storlek och kvalitet är också en viktig del i att säkerställa en fungerande blågrön infrastruktur med rik biologisk mångfald och livskraftiga ekosystem. En rik biologisk mångfald lägger grunden för robusta och motståndskraftiga ekosystem som krävs för att kunna tillhandahålla viktiga naturnyttor (ekosystemtjänster).

Idén om att bilda ett naturreservat i Ålstensskogen tog sin början för ungefär 100 år sedan. På 1920-talet utelämnades Ålstensskogen i stadsplanerna i avvaktan på ett avgörande om områdets användning med anledning av diskussioner om värnandet av Stockholms särpräglade natur. En stadsplan fastställdes 1947 som anger att området i huvudsak ska bevaras som naturreservat.

Ärendet

Beskrivning av området

Ålstensskogen och Storskogen utgör en viktig värdekärna i stadens grönblå infrastruktur. Cirka 67 procent av området bedöms vara värdekärna för biologisk mångfald, ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Värdena är främst knutna till gamla sammanhängande barrskogar som domineras av gamla tallar, men även till de kulturpräglade ädellövs- och gräsmarkerna samt en art- och individrik fladdermusfauna.

Figur 1. I Ålstensskogen och Storskogen finns värdefulla barrskogsmiljöer med vackra gamla tallar.

Området utgörs även av en kulturhistoriskt värdefull miljö med spår av mänsklig aktivitet från bronsåldern till idag. Vid planering av utbyggnad av trädgårdsstaden bevarades Storskogen och Ålstensskogen som naturparker. Ålstensparken och Ålstensskogen lyftes fram som 1920-talets främsta exempel på denna typ av park.

Vidare utgör området ett värdefullt och välbesökt rekreatiomsområde som erbjuder god möjlighet till olika naturupplevelser, lugn och ro, sociala möten, motion och lek.

Figur 2. Strandpromenaden i Ålstensskogen erbjuder olika naturupplevelser, lugn och ro men även platser för sociala möten.

Förslag till avgränsning

Föreslagen yta för naturreservat är cirka 67,2 hektar, varav cirka 19 hektar utgörs av vatten. Området är beläget i sydöstra Bromma och omfattar Storskogen norr om Alviksvägen och stora delar av Ålstensskogen, Ålstensängen, Solviksängen och Solviksbadet söder om Alviksvägen. Vidare sträcker sig reservatet cirka 100 meter ut i Mälaren. Samtliga berörda fastigheter ägs av Stockholms stad.

Två villor med omkringliggande mark ingår inte i reservatet. Dessa kan komma att avstyckas och fastighetsbildas vid en eventuell detaljplaneändring.

Figur 3. Karta över förslagen gräns och föreskriftsområden för Ålstensskogen och Storskogens naturreservat.

Förslag till syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att långsiktig skydda och vårda värdefulla natur- och kulturmiljöer samt att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Områdets variationsrika natur- och kulturlandskap med dess sammanhängande skogar såsom gamla tallskogar, ekhagar, gräsmarker och strandmiljöer ska bevaras, vårdas och vid behov restaureras.

Syftet är också att bevara och inom ramen för biologisk mångfald utveckla och tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde av stor betydelse för allmänhetens friluftsliv, naturupplevelser, folkhälsa och rekreation. Områdets mångfald av upplevelsevärden och besökarnas möjlighet till motion, lek och friluftaktiviteter, ska stärkas på ett hållbart sätt som inte påverkar naturvärdena.

Förslag till föreskrifter

Reservatsföreskrifterna är centrala i reservatsbeslutet för att syftet med reservatet ska kunna uppnås och tillgodoses. Miljöbalken reglerar myndigheternas skyldigheter och möjligheter att besluta om föreskrifter för ett naturreservat enligt följande:

- Föreskrifter som ska beslutas om de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet (A-föreskrifter).
- Föreskrifter som får beslutas om det behövs för att tillgodose syftet med reservatet och som förpliktar ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång (B-föreskrifter).
- Föreskrifter som får beslutas om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet och som reglerar rätten att färdas och vistas i ett område och om ordningen i övrigt i området (C-föreskrifter).

Föreskrifterna utformas vanligtvis som förbud för att skapa ett definitivt skydd. Dispens kan enbart ges om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Föreskrifter kan också innebära förbud mot att vidta en åtgärd utan tillstånd från Stockholms stad.

Förslaget innefattar ett flertal föreskriftsområden (FO) där särskilda föreskrifter och undantag gäller. FO1 omfattar Solviksängen och Solviksbadet. Här ger föreskrifterna större utrymme att utveckla service och anläggning för lek, rekreation och motion än i resterande område. FO2 utgörs av arrenden och marken intill "Solviksvillan" där undantag från ett flertal föreskrifter görs.

Förslag till skötselplan

En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplaner är inte juridiskt bindande och kan uppdateras vid behov. Skötselplanen beskriver de åtgärder som behöver vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och tillgodoses. Den beskriver även vilka åtgärder som får vidtas av förvaltaren inom ramen för dennes befogenheter och ansvar.

Skötselplanen innehåller en beskrivning av områdets värden och skötsel samt hur uppföljning ska ske. Förslag till skötselplanen för Ålstensskogen och Storskogen innehåller 18 skötselområden. För varje skötselområde beskrivs områdets nuvarande tillstånd, en målbild och åtgärder. De mest prioriterade åtgärderna omfattar löpande skötsel av tallskogar, kulturpräglade ädellövmiljöer och

artrika miljöer med förekomst av gamla träd, åtgärder för fladdermöss och groddjur samt bekämpning av invasiva arter.

Intresseprövning

Att skydda området formellt som naturreservat bedöms vara det mest effektiva sättet för att långsiktigt bevara och utveckla områdets biologiska mångfald, ekologiska funktioner samt rekreativa och kulturella värden. Naturreservatsbildningen bedöms stärka områdets funktion som del av ett ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde med dess spridningsvägar och ekosystemtjänster.

Avgränsningen av naturreservatet har utgått från områdets befintliga och potentiella natur-, kultur- och rekreativa värden samt tagit hänsyn till stadsutvecklingsmöjligheter och eventuella behov för befintliga verksamheter i området kring Alviksvägen. I detta område har en mindre del av Ålstensskogen lämnats utanför reservatsgränsen.

Att inrätta ett naturreservat bedöms vara förenligt med gällande detaljplaner.

Avgränsningen skapar tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen förutsättningar för att värdena avseende natur, rekreation och kultur ska kunna bevaras och stärkas, så att syftena med naturreservatet kan uppnås.

Måluppfyllelse

Föreslaget reservat stödjer det nationella miljökvalitetsmålen *God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar*. Förslaget ligger även i linje med Stockholms stads miljöprogram 2023–2030 och bedöms bidra till ett flertal målområden: *Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem, Ett klimatanpassat Stockholm och En rättvis och inkluderande omställning*. Förslaget är förenligt med gällande översiktsplan och bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad. Föreslaget naturreservat ligger även i linje med den markanvändning som anges i den lokala stadsutvecklingskartan för Bromma.

Ekonomi

Kostnader vid planeringen för inrättandet av naturreservatet har utöver nedlagd tid på respektive kontor, utgjorts av utgifter för framtagande av utredningar, skötselplanen och samråd och har uppgått till 1 050 000 kronor.

Investeringsutgifter för iordningställande av naturreservatet i form av utsättning och märkning av gräns, skyltning, åtgärder för att förbättra områdets rekreativa och ekologiska värden och kungörelse bedöms uppgå till cirka 5 390 000 kronor.

Samtliga investeringsutgifter finansieras av exploateringsnämndens driftbudget. Genomförandebeslutet har tagits på delegation och redovisas i exploateringsnämnden.

Drift och underhåll

Driftkostnader åligger Bromma stadsdelsnämnd. Driftsmedel fördelas enligt finansieringsmodellen för naturreservat.

Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken av reservatet åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ärendets beredning

I kommunfullmäktiges budget 2019–2023 fick stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att utreda naturreservatsbildning i Ålstensskogen och Storskogen.

I budget 2024 och 2025 reviderades uppdraget till att berörda nämnder ska överlämna förslag på skötselplan, gränsdragning och övriga underlag som krävs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om att inrätta naturreservat för Ålstensskogen och Storskogen år 2025. I budgetuppdraget ingår även att arbetet med naturreservat ska beakta genomförande av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.

Under 2024 och 2025 har berörda förvaltningar i samarbete med Bromma stadsdelsförvaltning tagit fram nödvändiga underlag och utredningar, arbetat fram ett förslag till reservatsgräns och ett förslag till beslut samt en skötselplan.

Den 24 april 2025 beslutade stadsbyggnadsnämnden att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att samråda om förslag till naturreservat för Ålstensskogen och Storskogen i Bromma. Samråd hölls under maj–juni 2025. Den 22 maj 2025 hölls ett öppet hus på Ålstensängen där medborgare och föreningar hade möjlighet att ställa frågor kring förslaget.

Under samrådet inkom 27 remissvar. Länsstyrelsen har tillstyrkt förslaget. Ingen remissinstans har avstyrkt förslaget. Synpunkter som har lämnats berör främst förslagen reservatsgräns, kartlayout, formuleringar kring kulturmiljö, anläggningar för rekreation och friluftsliv, bilparkering och cykel, detaljer i skötselplanen samt underhåll av befintliga anläggningar.

Efter samrådet har mindre justeringar av reservatsgränsen gjorts. Vidare har föreskrifterna förtydligats och texten om kulturmiljön kompletterats i reservatsbeslutet och skötselplanen.

Huvudsakliga ändringar jämfört med samrådsförslaget

Naturreservatsgräns

Mindre justeringar av reservatsgränsen har gjorts i samband med inmätningen av gränsen. En cirka 100 kvadratmeter stor yta kring befintlig elnätstation vid Alviksvägen har lämnats utanför reservatet för att underlätta framtida utbyggnad.

Förslag till beslutsdokument

I förslaget till beslut har föreskrifterna förtydligats för att möjliggöra en flytt av elljusspår om delar av spåret tas i anspråk vid exploatering längs Alviksvägen. Föreskrifterna har även tagit höjd för att möjliggöra anläggandet av ny gång- och/eller cykelbana mellan Solviksbadet och Alviksvägen. Vidare har föreskrifterna rörande tävlingar eller liknande event specificerats.

Förslag till skötselplan

Förslag till skötselplan har kompletterats rörande kulturmiljö, vattenmiljö, rekreation och friluftsliv.

Kontorens förslag till beslut

Kontoren föreslår att exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förslaget och föreslår att kommunfullmäktige förklarar Ålstensskogen och Storskogen som naturresevat, enligt bilaga 1.

Stadsbyggnadskontoret föreslår stadsbyggnadsnämnden att godkänna samrådsredogörelsen, enligt bilaga 2.

Kontoren föreslår att exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

SLUT

Sverker Henriksson
Bitr förvaltningschef
Exploateringskontoret

Amanda Horwitz
Förvaltningschef
Stadsbyggnadskontoret

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltning

Bilagor

1. Förslag till beslutsdokument om bildande av Ålstensskogen och Storskogens naturreservat inklusive bilagor (Förslag till beslutskarta för Ålstensskogen och Storskogens naturreservat, Förslag till karta över föreskriftsområden för Ålstensskogen och Storskogens naturreservat, Förslag till skötselplan för Ålstensskogen och Storskogens naturreservat)
2. Samrådsredogörelse (enbart i SBN)